

upirati dolgo, dasi bi imeli meje in pravice še tako dobro zavarovane, in prej ali slej bi nas bilo konec. Obvarovati se zoper Nemca moremo le, ako severu pokažemo hrbet ter se pridružimo številno in prosvetno močnejšim južnim nam bratom, v kojih je slovanstvo se ohranilo še pristno in krepko.

Združitev, o koji govorimo, imajo pa, če se naj kedaj izvrši, narodi sami zahtevati, vleči jih mora druga k drugemu srce. V to svrhu pa bo neobhodno treba, in tudi zadnji čas je za to, da začnemo bratstvo s Hrvati in Srbi resno in dejansko gojiti. In s tem smo prišli do točke, ki bi naj bila temu spisu prav za prav jedro. Slovanski dijaki v Gradcu namreč prosijo vse slovanske, zlasti slovenske državne in deželne poslance, da skrbé, kolikor je v njih moči za ustanovitev slovenskega vseučilišča ali vsaj pravne akademije v Ljubljani; prosijo pa tudi, da poslanci izposlušujejo veljavnost izpitolv zagrebškega vseučilišča tudi za totransko državno polovico.

Po našem mnenju je prva prošnja sedaj še neizvedljiva, pač pa naj naši in vsi slovanski poslanci zastavijo vse moči, da se nam druga prošnja usliši, ter da se hrvaško vseučilišče z oddelkom za zdravilstvo dopolni. To doseči, zdi se nam tudi, vzlasti če smemo kaj upanja staviti na cesarjevo 50letnico, ne ravno pretežavno. Mi Slovenci bi vedno morali prilik iskati, da gojimo vzajemnost z južnimi nam brati, ne pa da je hladno krvjo od daleč gledamo, kakor zvezdoslovec zvezdo; konči pri vinu se jih še včasih za par trenutkov spominjamo. Glejmo, da se nam ta opustni greh ne bode kedaj grozno maščeval! Če bi naši sinovi hodili na zagrebško vseučilišče, bi nas to z južnimi brati brezdomno najuspešneje in tudi najsrčneje zblížalo. Zatorej prosimo dotične kroge, da preudarijo naše besede, dokler je še čas.

Iz naše šolske zgodovine.

Naša prihodnost je v prvi vrsti zavisna od naših šol. Ali pa šola našim namenom ustreza, ali ne, je pa zopet zavisno pred vsem od dveh reči: 1. od jezika, ki se v šoli govori, in 2. od osebe učiteljeve. Kjer se že v tretjem šolskem letu jame klatiti nemščina, ki potem v četrtem ali petem letu našo slovenščino čisto izpodri iz šolske sobe, tam se dela za Pruse, in tam otroci koristi od šole ne bodo imeli. Gledé na jezik naj bi nam veljalo to-le in sicer edino pametno in zdravo načelo: učni jezik od prvega do osmega leta

slovenski; nemščine naj se uče od petega šolskega leta naprej po tri ure na teden edino tisti otroci, katerih starši to želé. Učni jezik določuje v prvi instanci okrajni, in še le, če se je zoper tega rekuriralo, deželni šolski svet; jezika si torej učitelj ne more sam izbirati po svoji volji; vse drugo pa leži več ali manj v rokah njegovih. O tem smo prepričani mi, prepričani pa tudi naši sovražniki. Zatorej nam hočejo določevati jezik, ki naj v naših šolah rabi, in nam vsiljujejo nemške oziroma nemškutarke učitelje. Evo primerov iz zadnjih dni!

V šoli sv. Lenarta v Slov. gor. je bil doslej učni jezik do tretjega šolskega leta slovenski, potem v nekaterih predmetih nemški, a tako, da so do osmega šolskega leta otroci že skoro pozabili slovenski čitati in pravilno pisati. Ali našim prusakom je bilo to vse premalo nemški. Sklenila je trška občina s tremi kmečkimi prositi, da bodi učni jezik od četrtega učnega leta naprej edino nemški; dve občini sta se temu sklepu upirali ter sklenili, da naj ostane pri starem. Stvar so poslali na deželni šolski svet, ki je tudi deželni odbor poprašal njegovega mnenja. Ta je seveda izrekel željo, naj je «iz principijelnih razlogov», to se pravi slovenski: radi pruševanja, učni jezik od četrtega leta samo nemški. Najraje bi to kar bil ukazal, to itak vemo, ali vedel je, da si okrajni šolski svet, ki je slovenski, svoje pravice ne bo dal vzeti.

Okrajni šolski svet je pa določil, naj ostane pri starem, in pripustil, kakor po zakonu gre, dotičnim občinam, oziroma krajnemu šolskemu svetu rekurz. Če se bo rekuriralo, bode odločil deželni šolski svet, in potem je šola izgubljena. Trška občina bo gotovo rekurirala; ti ljudje so že predolgo slepi in gluhi za pametne razloge, in prusaštvo je v njih že pregloboko vkoreninjeno. Ali kmetje! Da bi vaše srce bilo že popolnoma popačeno, tega ne moremo in nočemo verjeti. Vi ste zapeljani. Bodite možje in imejte toliko trdnosti, da ubogate glas svoje dobre vesti! Ali ne svarite vedno svojih otrok pred slabo tovarišijo? Storite torej tudi sami, kar se vam zdi prav! Vi pogubnega brezdna ne vidite, v kojega vas pelje pretiravanje nemščine; ne morete ga videti, ker ne utegnete s politiko se temeljito pečati. Zato pa slušajte glas «Slovenskega Gospodarja», ki vam še ni nikdar nič slabega svetoval; oklenite se njega, ki se drži gesla: Vse za katoliško vero, za slovensko domovino in za presvetlega cesarja Franca Jožefa I.!

V Slov. Bistrici sta bili razpisani službi nadučiteljice in učitelja. Za prvo prosila je tudi tamošnja učiteljica C., ki sovraži

slovenščino iz vsega srca. Radi tega je lahko našla «merodajnih» mož, ki so se na višjih mestih za njo potegovali, ter «storili vse, kar je bilo mogoče.» Pri seji okrajnega šolskega sveta, ki je po svoji večini slovenski, predložile so se razven omenjene prošnje še prošnje treh učiteljic, izmed katerih pa jedna pri sestavljanju terna, kakor se je to naprej videlo, ni mogla priti v poštev. V terno je torej morala priti zraven dveh jako dobrih, a slovenskih učiteljic tudi bistriška učiteljica C., ki pa zbog uspehov in prizadevanja v šoli tudi v najožjem krogu ne sluje. Postavila se je na tretje mesto. Kdor ne ve, da se deželni šolski svet za sposobnost in za zasluge ne zmeni čisto nič, ampak da mu je merodajno le politično mišljenje prosilčev, bi mislil, da učiteljica C. mesta ne more dobiti; ali kdor deželni šolski svet pozna, je lahko stavil, da bodeta pridni Slovenki, in če bi bili angeljca, propadli — in stavo bi bil tudi dobil. Imenovana je bila C.

Ali kaj se je zgodilo sedaj? Slučajno je prišlo na svetlo, da se prošnja izvrstne slovenske učiteljice S., ki je vse izpite in še celo onega za meščanske šole bila dostala z odliko, pri seji okrajnega šolskega sveta ni predložila, dasi je bila odposlana pravočasno. Ali je mar bila učiteljica kaj zakrivila? Toda predložiti bi se imela prošnja vsekakor. Sicer je gospodična po svojem vedenju vzgledna, v šoli izborna porabna, zakriviti bi bila mogla le to, da je kot dete slovenskih starišev ostala poštena Slovenka. Kaj torej? Reklo se ji je, da je pisar okrajnega šolskega sveta, g. Achitsch, prošnjo bil «založil».

Mogoče, ali čudno vendar, da ravno prošnjo one prosilke, katere bi se bilo učiteljici C. največ bati! Če bi se bila ta prošnja pri seji okrajnega šolskega sveta predložila, bi učiteljica C. gotovo ne bila prišla v terno in, ker se deželni šolski svet terna mora držati, ne mogla biti imenovana. Gospodični S. svetujemo, da se pritoži ter protestuje zoper imenovanje, in če treba do najvišje instance. — Rekli smo gori, da je tudi bila razpisana služba učiteljeva. In tudi tukaj je g. Ahitsch jedno prošnjo «založil», prošnjo izvrstnega in vrlo narodnega učitelja L. —

Naslikali smo danes le dva slučaja, ki pa človeku gotovo kri razburita; ali resnica je, da zgodovina spodnještajarskega šolstva družega ni, kakor dolga vrsta enakih neštetih slučajev. Kedaj bode tega konec? Ali se le tedaj, ko bode nas konec?

Deželni zbor štajarski.

Ko je v petek dne 4. februvarja čital g. dr. Rosina slovensko vprašanje na namestnika, ali namerava vlada oskrbeti, da se bodo v zemljiške knjige vpisovala tudi slovenska imena katastralnih občin, je nastal po zbornici grozen hrup. Nemški listi sami priznavajo, da takega vrišča še ni bilo v zbornici. Deželni glavar je pognal iz zbornice vse poslušalce, ker so tudi hruli na slovenske poslance. Po čitanju je izjavil poslanec Walz, da bo tudi v prihodnje hrul in kričal, če se predrznejo slovenski poslanci tukaj slovenski govoriti. Slovenski poslanec in deželni odbornik Robič pa je v imenu slovenskih poslancev izjavil, da si te pravice nikdar ne damo krati in da bodo tudi v bodoče Slovenci, kakor jim bodo kazale razmere, govorili v svojem materinem jeziku. Med čitanjem interpelacije je posebno napadal Slovence tudi znani rogovilež Rokitsky. Sledila je interpelacija Žičkarja in tovarišev zavoljo izgredov na vseučilišču. — V isti seji je poročal Rohlizer o predlogu Hagenhoferia in Rokitskega, naj se ustanovi deželna hipotečna banka. Sprejel se je predlog, da ima deželni odbor sklicati zbor zvedencev, ki naj preiščejo celo zadevo. Deželni odbor naj potem stavi potrebne predloge. V seji dne 7. febr. je utemeljeval g. dr. Dečko predlog, da se ima število poslancev

vsemi drugimi stvarmi, obdeluj zemljo in živi v ljubezni in sreči». — «Kako dolgo?» vpraša človek. — «Celih 30 let», odgovori mu Bog.

«Oj kako malo!» vsklikne nezadovoljnež. »Jaz ne bom mogel vsega storiti v tako kratkem času. Do sedmega leta ne bom prav nič vedel, kaj se godi okrog mene; do dvajsetega leta moral bom vbijati v svojo glavo razne vede in ostalih 10 let uporabljati jih za pridobivanje bogastva, potem pa pride čas ostaviti vse, ne da bi vžival plodov tega, s čimer sem se trudil ves čas in ne da bi okusil radosti v svojem življenju. Kedaj pa pride čas ženiti se, roditi in vzgajati otroke, vživati družinsko srečo in se posluževati bogastev, katera si nabere v potu svojega obraza? — «O Gospod, podaljšaj čas mojega življenja!»

Vsegamogočni Bog se nasmehne in reče: «Dobro, dodam k tvojim letom čas življenja oslovega — 18 let. Idi v miru in bodi srečen! Vedi, to je skupaj 48 let.» — »Usmiljeni Bog! Tudi to je premalo časa, da bi užival srečo življenja.» — «Tedaj vzami si še leta psa in živi še 12 let.» — «Ne morem li živeti vsaj še malo dalje,» reče človek in poklekne, vedno še nezadovoljen. «Nu, tedaj ti dodam na konec še leta opice. Sedaj pa pojdi in živi kakor moreš!» reče mu Gospod.

In človek je odšel zadovoljen s tem, da

si je izprosil celih 70 let. O revni človek! Zastonj si želiš tako dolgo živeti! Ko si preživel prvih 30 let, hlatajoč po znanostih in bogastvu, postal si osel — ti nosiš jarem: trudiš se in skrbiš za ženo in otroke. Po preteku 18 let takega življenja začneš živeti pasje življenje; prihodnjih 12 let stojiš liki psu pri vratih in stražiš svoj dom, živeč od drobtin, katere dobivaš od svojih, ne videč hvaležnosti za vse to, kar si storil zanje. Poslednjih 10 let živiš življenje opice: tvoji otroci in unuki gledajo na tebe, kakor na brezkoristno žival in se smejejo nad tvojim starim, spačenim obrazom. Tako dosežeš 70 let in se približaš grobu, ne da bi užival sad vsega tega, na kar si računal, ko si prosil Boga za podaljšanje svojega življenja do 70 let.

Smešnica. Franček in Tonček sta bila proti večeru na vrtu. Ko odideta, zapira Tonček ograjno leso prav skrbno. »Čemu si toliko prizadevaš in tako skrbno zapiraš?« ga vpraša naposled Franček. »Da ne bo mrzlo šlo po noči v vrt« se odreže Tonček.

Oni dan se je Zvitoglav toliko trudil, da bi rešil to-le vprašanje: »Zakaj se pri toliko blagajnikih noge premikovati začnejo, brž ko se jim natančneje pogleda na — prste?«